

H U M A N
R I G H T S
W A T C H

“HƏR ŞEYİMİ ƏLİMDƏN ALDILAR”

Azərbaycan Paytaxtında Məcburi Köçürülmələr, Mülklərin Qeyri-Qanuni
Özgəninkiləşdirilməsi və Sökülməsi

2008-cil ild n ba layaraq C nubi Qafqaz regionunun neftl z ngin ölk si olan Az rbaycanda hökum t paytaxt Bakı h rinin yenid n qurulması il ba lı geni proqramın icrasına ba lamı dır. Bu proqramın icrası dön mind , hökum t yüzl rl mülkü, xüsusil orta sinfin m skunla dı ı razil rd ki bina v evl ri qanunsuz olaraq m cburi kild özg ninkil dir r k, o razil rd parklar, yollar, ticar t m rk zi v t mt raqlı ya ayı binaları tikm k m qs diyl uçurmu dur.

Evl rin uçurulması üçün hökum t ev sahibl rinin, o evl rd ya ayan insanların s hh tini v t hlük sizliyini n z r almayaraq, yet rli m lumatlandırma v heç bir x b rdarlıq etm d n, bir çox hallarda gec yarısı onları mülkl rind n zorla çıxarmı dır. Hökum tin sökdüyü evl rin bir çoxunun h rin yax ı v t rcih olunan razil rind yerl m sin baxmayaraq, ev sahibl rin bu mülkl r üçün mövcud bazar d y rin uy un olan dal tli kompensasiya öd nilm mi dir.

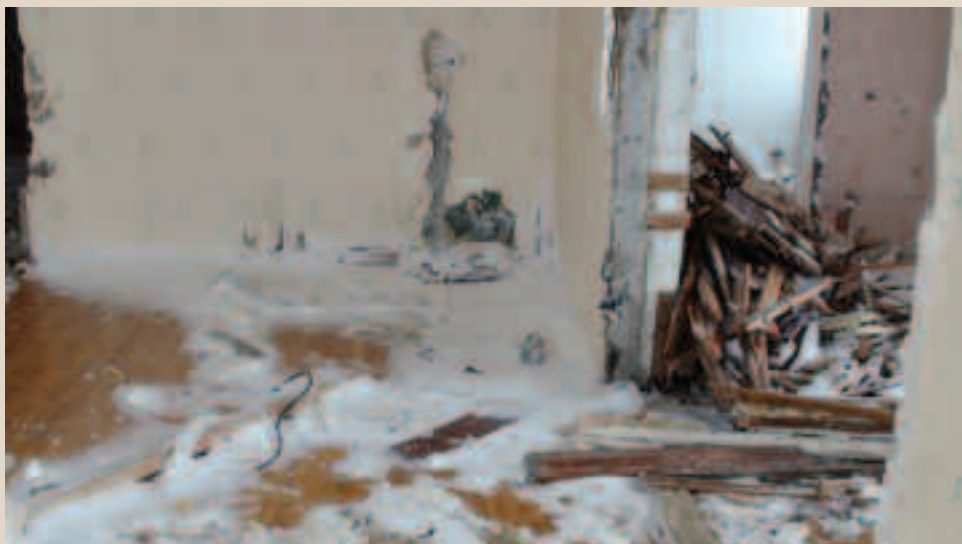

“Human Rights Watch” təşkilatı yuxarıda sadalanan problemlərlə qarşılaşan mülk sahibləri və o evlərdə yaşayan sakinlərlə apardığı müsahibələr əsasında bu hesabatını hazırlamışdır. Hesabat Bakının dörd yaşayış ərazisində hökumət tərəfindən mülklərin uçurulması, məcburi özününküləşdirilməsi və insanların evlərindən məcburi köçürülməsi dövründə törədilən insan hüquqları pozuntularını əks etdirir. Bu ərazilərdə, adətən orta təbəqədən olan insanlar, o cümlədən müəllimlər, kitabxanaçılar, həkimlər, hərbiçilər və digərləri məskunlaşmışdır. Bu insanların bir çoxu evlərini ya valideyinlərindən miras olaraq almış, ya da pul toplayaraq şəhərin arzu olunan ərazilərində özlərinə ev alan Azərbaycanlılardır.

“Human Rights Watch” təşkilatı tərəfindən qeydə alınmış insan hüquqları pozuntuları ev və mülklərin hökumət tərəfindən məcburi özününküləşdirilməsi və kompen-

sasiyaların qiymətləndirilməsi prosesinin necə və hansı formada olduğunu, həm də mülklərin uçurulması, məcburi özününküləşdirilməsi və köçürülmə hallarının necə baş verməsini və eləcə də hüquqi pozulanlar üçün effektiv hüquqi müdafiə vasitələrin olmamasını əhatə edir.

Bayıl qəsəbəsi bu hesabatda bəhs olunan dörd ərazidən biridir. Bayraq Meydanı və 2012 Eurovision Musiqi Musabiqəsinin keçiriləcəyi Bakı Kristal Zalı bu qəsəbənin dənizə tərəf olan tərəfindədir. Bu musiqi yarışmasının keçən ilki qalibinin Azərbaycan olması və buna görə də 2012-ci ildə müsabiqəyə ev sahibliyinin Azərbaycanın edəcəyinə görə hökumətin Bayıl qəsəbəsi ərazisinin gözəlləşdirilməsi üçün iddialı planları 2011-ci ilin May ayından daha da sürətli və geniş vüsət almışdır. “Eurovision” Musiqi Yarışması Avropa və onun ətrafından 56 təmsilçi ölkənin öz musiqi nümunəsini nümayiş etdirdiyi ildə bir dəfə keçirilən televiziya

(yuxarıda) 22-26 May 2012-ci ildə Bakıda keçiriləcək Eurovision Musiqi Yarışması haqda reklam lövhəsi
(sol) 2012-ci ilin May ayında Eurovision Musiqi Yarışmasının keçiriləcəyi Bakı Kristal Zalının yaxınlığındakı Milli Bayraq Meydanı ərazisində yerləşən Aqil Qulyev küçəsi 5 ünvanındakı binanı fəhlələr 2012-ci ilin yanvar ayında sökməyə başladılar. Boşaldılan evlərin pəncərələrini və sonra da dam örtüyünü sökdülər. Bu şəkildə görsəndiyi kimi, boşaldılmış 9-cu mərtəbədə qar yığılıb qalmış və aşağı mərtəbələrdə yaşamağa davam edən sakinlərdə qar və digər fəsadlarla üz-üzə qalmışdılar.

© 2012 Human Rights Watch

Natalia Alibekova Milli Bayraq Meydanı ərazisində yerləşən Aqil Quliyev 5 ünvanındakı binada yaşayan son sakinlərdən biridir. Hökumət qurumları bu binanın su və qaz təhçizatı xəttlərini kəsərək 2012-ci yanvarından bu yana binada söküntü işlərini sürətlə aparırdılar.

© 2012 Human Rights Watch

müsabiqəsidir. Azərbaycan hökuməti üçün bu yarışma paytaxt Bakını minlərlə turistə və milyonlarla televiziya izləyicilərinə nümayiş etdirmək üçün ideal bir imkandır.

Yarışmanın keçiriləcəyi əsas yer Xəzər dənizinə baxan, müasir, şüşəli arena Bakı Kristal Zalı olacaqdır. Hökumət bu arenanın yaxınlığındakı ərazilər üçün əvvəlki layihələr üzrə planlaşdırdığı işləri də sürətləndirmişdir: şəhər mərkəzindən başlayan sahilə bulvarın genişləndirilməsi; sahilə paralel olan yolun uzadılması və genişlənməsi; və Bayraq Meydanının qarşı tərəfində Bakı Kristal Zalının tikildiyi ərazidən başlayaraq park salınması. Yol və park tikintisinin aparılması üçün ərazinin boşaldılması məqsədiylə hökumət Bayıl qəsəbəsində bir neçə yüz sakini evlərindən məcburi şəkildə çıxartmışdır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi, Sosial və Mədəni Hüquqlar üzrə Komitəsi hesab edir ki, məcburi köçürülmələr

“fərdlərin, grupların və ya icmaların müvafiq hüquqi forma və ya digər müdafiə mexanizmlərinə çatımı, təminatı olmadan öz yaşadıkları evlərindən və/ya da torpaqlarından öz istəklərinə qarşı olaraq daimi və ya müvəqqəti köçürülməsi” kimi xarakterizə olunmalıdır. Məcburi özgəninkiləşdirmə və köçürülmələr ancaq müstəsna hallarda və beynəlxalq insan hüquqları və humanitar hüququn müvafiq müddəalarına tam uyğun olduğu təqdirdə qanuni hesab oluna bilər. Azərbaycan qanunları və beynəlxalq qanunvericilik məcburi köçürülmələri qadağan edir.

Bu hesabatda qeydə alınmış məcburi köçürülmə və özgəninkiləşdirilmə halları ilə bağlı icraatları Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi idarə edir. Hökumət qurumları hər hansı mülkü özgəninkiləşdirmək və uçurtmaq üçün müəyyən etdikdə, sakinlərə adətən ya maliyyə kompensasiyası və ya digər ərazilərdə yerləşdirmə ilə bağlı təkliflər olunur. Lakin buna baxmayaraq, ev sahiblərinin heç də hamısına maliyyə kompensasiyası və ya başqa ev təklif olunmur, ya da onlar hökumətin etdiyi təklifi qəbul etmirlər. Ona görə də, belə vəziyyətlə qarşılaşan sakinlər öz evlərini tərk etmirlər. Mülkləri sökməyə gələn hökumət məmurları çıxmaq

İstəməyən ev sahiblərini və onların ailələrini zorla evlərindən çıxardılar.

Hökumət bir çox hallarda ev sahiblərinin və sakinlərin ləyaqətini, səhhətini və təhlükəsizliyini açıq şəkildə qulaqardına vuraraq və məhəl qoymayaraq məcburi köçürülmələr və söküntüləri icra edir. Human Rights Watch təşkilatı tərəfindən qeydə alınmış ən azı 24 halda, hökumət məmurları ailə və fərdlərin yaşamağa davam etdiyi binaları və şəxsi evləri daxildən sökmüş, o cümlədən dam örtüklərini, qapılarını, pəncərələrini, pilləkənlərini dağıtmış və ortaq divarlara ziyan vurmuşdur. Məmurlar tərəfindən törədilən bu cür hallar tez-tez sakinləri təhlükə altına qoyur və onların yaşayış yerlərini qismən uçma təhlükəsi riski ilə üz-üzə qoyur. Bu evlərdə yaşamağa davam etməyi qeyri-mümkün etməklə hökumət ev sahibləri və sakinləri məcbur edir ki, evlərini tərk edib ədalətsiz kompensasiya təklifini qəbul etsinlər.

İstefada olan hərbi zabıt Viktor Karmanov və onun həyat yoldaşı İveta 2011-ci ilin iyul ayında 20 ildir yaşadığı Bayraq Meydanı yaxınlığındakı evlərinin söküləcəyi xəbərini eşidəndə onlar kompensasiya təklifi ilə razı olmadıqları üçün və daha sərfəli qiymət razılaşması əldə etmək ümidi ilə

Milli Bayraq Meydanı ətrafındakı yolun inşası. Arxa fondakı şəkildə görsənən Aqil Quliyev küçəsi 5 ünvanındakı bu binada sakinlər içində yaşaya-yaşaya söküntü işləri bu hesabat dərc olunduğu ərəfədə hələ də davam edirdi.

© 2012 Human Rights Watch

müvafiq hökumət məmurları ilə əlaqə saxlamışlar. Lakin buna baxmayaraq, təxminən bir aydan sonra, məmurlar onların yaşayış evinin bir çox hissəsini, o cümlədən dam örtüyünü dağıtmış və sentyabr ayının sonunda isə elektrik və telefon xətlərini kəsmişdilər.

“Biz öz evimizi satmaq istəmirdik. Amma, biz satmaq məcburiyyətində idik, çünki burada yaşamaq qeyri-mümkün idi. Onlar damımızın örtüyünü dağıtdığından yağış yağarkən evimizin içinə də tökülür. ... Biz onlara yalvardıq ki, ən azından özümüzə başqa yer tapana qədər başımızın üzərindəki dam örtüyünü sökməsinlər, amma onlar bu yalvarışlara məhəl qoymadılar.”

Bəzi hallarda, hökumət məmurları yaşayış binası və evlərin sökülməsindən dərhal əvvəl ya az və ya heç bir xəbərdarlıq etmədən sakinləri evlərindən məcburi çəkildə çıxartmışlar. Bəzi hallarda, evlərə zorla girib və sakinləri zor

Bakı şəhərinin mərkəzindən Milli Bayraq Meydanının görüntüsü. Bu hesabat dərc olunanda bayraq dirəyinin sağ tərəfindəki Aqil Quliyev küçəsi küçəsi 5 ünvanında yerləşən binada söküntü işləri gədə-gədə sakinlər hələ də orada yaşamağa davam edirdi.

© 2012 Human Rights Watch

Tikintisi davam edən bu yeraltı keçid ehtimal olunur ki, 2012 Eurovision Musiqi Yarışmasının keçiriləcəyi Bakı Kristal Zalıının yaxınlığındakı Milli Bayraq Meydanı ərazisində yaradılan parka, dincəlmə məkanına və dənizinə baxan arenaya piyadaların gedişini təmin edəcəkdir. Azərbaycan hökuməti yuxarıdakı şəkildə görsənən ərazidə yerləşən çoxlu sayda ailələri məcburi olaraq evlərindən çıxarmış və onların evlərini sökmüşdür.

© 2012 Human Rights Watch

gücünə öz evlərindən çıxartmadan əvvəl çoxlu sayda polis və digər hökumət rəsmiləri binanın ətrafını əhatəyə alıb və pilləkənlərə toplaşblar. Ən azı iki halda, hökumət rəsmiləri heç bir xəbərdarlıq etmədən buldozer və digər maşınlarla gecə yarısı və ya axşamın gec saatlarında əraziyə gəlmiş və sakinlərə evlərini dərhal boşaldılması göstərişi verdikdən sonra aktiv şəkildə evlərin uçurulmasına başlamışdır. Sadalanan bütün bu hallarda, ev sahiblərinin şəxsi və qiymətli əşyalarını götürə bilmələri üçün bir neçə saat və ya daha az vaxtı olub.

Məsələn, 41 yaşlı riyaziyyat müəlliməsi, iki gənc uşaq anası və tənha qadın olan Arzu Adıgözəlova 29 Oktyabr 2011-ci il tarixdə gec saatlarda Bayraq Meydanı yaxınlığındakı öz evindən heç bir xəbərdarlıq olunmadan məmurlar tərəfindən çıxarılmışdır. Baxmayaraq ki, Adıgözəlova iki həftə əvvəl öz evini məcburən satması haqqında razılaşmışdı, lakin yaşaması üçün hələlik yer tapmamışdı. O, Human Rights Watch təşkilatına bunları demişdir:

“Ev silkələndiyi üçün mən yuxudan oyandım və ildırım səsinə bənzəyən səs-küy eşitdim. Mən uşaqları götürüb bayıra çıxdım. Mən orada olan rəsmi şəxsə yaxınlaşıb xahiş etdim ki, əşyalarımızı götürmək üçün bizə vaxt versin. O, mənə baxdı və “Yaxşı” dedi, amma elə az keçmədən buldozer sürücüsünə “Uçurdun buranı” göstərişini verdi.

Adıgözəlova qorxu içində öz əşyalarını toplayıb binadan çıxartmağa çalışıb, lakin o, bir çox ev əşyalarını və mebellərini evindən çıxara bilməmişdir.

Human Rights Watch tərəfindən qeydə alınan üç halda müəyyən edilmişdir ki, polis məcburi köçürülmə prosesini sürətləndirmək üçün ev sahiblərini evlərindən məcburi çıxarıb polis bölməsinə apararaq orada saxlamış və onların yaşayış binasındakı evləri isə məmurlar tərəfindən sökülmüşdür. Məsələn, 2010-cu ilin dekabr ayında polis zordan istifadə edərək 42 yaşlı müharibə əlili və əlillik müavinəti alan Pərviz Əmirovu, onun həyat yoldaşını və onların 3 məktəb yaşlı uşaqlarını İçərişəhər yaxınlığındakı yaşadıqları birotəqlı məzildən çıxartmışdır. Başına gələnləri Əmirov Human Rights Watch-a belə təsvir etmişdir:

Təxminən sayları dörd və ya beş olan polis nəfərləri qapını sındırdılar. ... Mən ancaq vaxt tapıb şəxsiyyət vəsiqələrimizi və evdə saxladığım bir az pulu götürə bildim, başqa heç nə götürə bilmədim. Onlar mənə, yoldaşımı və qızımı polis maşınına mindirib polis bölməsinə apardılar. ... Təxminən yarım saatdan sonra bizim əkiz oğlanlarımız məktəbdən evə gələndə polis onları da tutub bölməyə gətirdi. Bizi ancaq beş saatdan

Milli Bayraq Meydanı ərazisi yaxınlığında qismən sökülmüş evlər. Bakı Kristal Zalı ərazisinə girişi təmin edəcək bu yerdən Azərbaycan hökuməti çoxlu sayda insanı öz evlərindən məcburi şəkildə çıxardaraq yol və park tikintisinə başlamışdır. Hökumətin bildirdiyinə görə hər iki tikinti layihəsi Bakının 2012 Eurovision Musiqi Yarışmasına ev sahibliyi etməsindən əvvəl planlaşdırılmışdı.

© 2011 IRFS

sonra sərbəst buraxdılar. Evimizə gələndə biz gözümüzə inana bilmirdik. Hər şey dağıdılmışdı. Bu günə qədər bizim əşyalarımızın hələ də harada olduğunu bilmirəm.

Sökülmə prosesinin bir hissəsi kimi, fəhlələr adətən mebelləri, məişət və digər şəxsi əşyaları evlərdən çıxarıb ya küçəyə qoyur, ya da bəzi hallarda ev sahiblərinin sonra götürməsi üçün xüsusi anbara yerləşdirirlər. Mülk sahibləri şikayət edirlər ki, məcburi köçürülmə prosesində onlara məxsus bir çox əşyalar zədələnib, dağıdılıb və ya itib. Bəzi ev sahibləri isə mülkləri uçuurulduğundan dolayı evdə olan şəxsi əşyalarını çıxara bilməyiblər.

18 dekabr 2011-ci ildə hökumət məmurları bu binanı sökmədən az öncə binada yaşayan Başxanım Abbasovanı və digər sakinləri zorla evlərindən çıxarmış və polis şöbəsinə apararaq orada saxlamışdır.

© 2011 IRFS

18 dekabr 2011-ci ildə Heydər Əliyev Sarayının arxasında Başxanım Abbasovanın yaşadığı binanı uçurarkən polis narazı bina sakinlərinin müqaviməti ilə üzləşmişdir. Polis sakinləri və qonşuluqdakı insanları, o cümlədən şəkildəki Reyhan Hüseynova və onun qızını ərazidən qovalamış, itələmiş və yerə yıxmışdır.

© 2011 IRFS

Bir çox ev sahibləri məhkəmələrə müraciət etsə də, məmurlar qarşı tərəf qismində təyin olunan vaxtda məhkəməyə gəlmədiyinə görə proses aylarla təxirə salınıb. Bəzi hallarda, söküntülərin aparılmasını qadağan edən mövcud məhkəmə qərarlarını pozaraq və ya söküntüsü planlaşdırılan müəllərlə bağlı davam edən məhkəmə proseslərinə məhəl qoymayaraq məmurlar evlərin söküntüsünü davam etdirmişdir.

Hökumətlər xüsusi müəlliyəti məcburi özünü küəşdirdiyi zaman, onlar müəllün mövcud bazar dəyəri və eləcə də yenidən yerləşmə və digər xərclər üçün şəffaf kompensasiya prosesini təmin etmək məcburiyyətindədirlər. Amma buna baxmayaraq, adətən sahəsi 60 kvadrat metrədən az olan evlərin sahiblərinə Azərbaycan hökuməti maliyyə kompensasiyaların hesablanması məqsədiylə müəllün yerləşmə ərazisindən, yaşından, istifadə vəziyyətindən, şəraitindən və ya digər faktorlarından asılı olmayaraq müəllün sahəsinin hər kvadrat metri üçün 1500 AZN (1900 ABŞ dolları)

məbləğində vahid qiymət müəyyən etmişdir. Ev sahibləri hökumət tərəfindən müəlllərinin dəyərləndirilməsi məqsədiylə hər hansı bir müstəqil qiymətləndirilmənin aparılmasından xəbərsizdirlər. Human Rights Watch təşkilatının belə bir qiymətləndirilmənin aparılıb-aparılması ilə bağlı Azərbaycan hökumətinə göndərdiyi bir sıra sorğulara cavab verilməmişdir.

Sahəsi 60 kvadrat metrədən çox olan evlərin sahiblərinə hökumət adətən Bakı şəhərinin kənarında tikilmiş yüksək mərtəbəli binalardakı evləri təklif edir. Amma, hökumət köçürmədən əvvəl bu ev sahiblərinə köçəcəkləri yeni evlər üzərində müəlliyətə sahiblik hüququ vermir, yalnız söz verir ki, sonra hansısa vaxtda, yəni qeyri-dəqiq tarixdə, onların müəlliyət üzərində sahiblik hüququ təmin ediləcək.

Bundan əlavə, fotoqrafik sübüt və bu yeni binalarda yaşayan və ya köçüb yaşayacaq insanların dediklərindən belə qənaətə gəlmək olur ki, ən azı bir neçə binanın və evlərin keyfiyyəti çox aşağıdır və demək olar ki, bina tikintisi standartları pozulmuşdur. Zirzəmidə suyun yığılıb qalması, divarlarda, o cümlədən binanın ağırlıq daşıyan divarlarında çatların əmələ gəlməsi, yarımçıq quraşdırılmış pəncərələr, üzəri zədələnmiş döşəmələr ev sahiblərinin yeni binalarla bağlı narazılıqlarına səbəb olan problemlərdəndir.

Bəzi ev sahiblərinin Human Rights Watch təşkilatına bildirdiyinə görə, hökumət rəsmiləri ilə məcburi

özünüküləşdirmə və sökülmələrlə bağlı suallarla müraciət edərkən ev sahibləri özlərini qorxu və qeyri-müəyyənlik mühitində hiss edirlər. Hökumətin müllərlin söküntüsü ilə apardığı işləmə etiraz edən və ya təklif olunan kompensasiyanı könüllü olaraq qəbul etməyən ev sahibləri bəzi hökumət məmurları tərəfindən təhdid olunublar.

Bakı şəhərində evlərin və digər müllərlin məcburi özünüküləşdirilməsi, sökülməsi və müllərlərdən məcburi köçürülmələrlə bağlı hökumətin apardığı kampanyanın yerli qanunvericilikdə heç bir hüquqi əsası yoxdur. Ölkənin yerli qanunlarına görə hökumət müllərlin dövlət ehtiyacı üçün özünüküləşdirilməsini ancaq məhdud hallarda, məhkəmə qərarı və müllərlin mövcud bazar dəyəri ödənilməsi təqdirdə edə bilər. Hökumətin etdiyi bu hərəkətlər həm də Azərbaycanın insan hüquqları üzrə beynəlxalq öhdəliklərinə, o cümlədən Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası qarşısında xüsusi müllərlərin, özəl və ailə həyatının qorunması barədə götürdüyü öhdəliklərə ziddir. Məcburi köçürülmənin baş verdiyi bəzi hallarda hökumət tərəfindən edilən hərəkətlər, o cümlədən köçürülənlərin əşyalarına və təhlükəsizliyinə qarşı ciddi diqqətsizlik, qeyri-insani və ləyaqəti alçaldan rəftar kimi xarakterizə oluna biləcək qədər ciddi səviyyəyə qalxır.

Azərbaycan hakimiyyəti bundan sonra məcburi özünüküləşdirilmə, sökülmə və məcburi köçürülmələrlə

Gur və parlaq işıqlar indi Bakının mərkəzi hissələrini bəzəyir.

© 2012 Human Rights Watch

bağlı bütün icraatların ədalətliyi və şəffaflığı təmin olunana qədər və bu prosesin Azərbaycanın yerli qanunlarına və beynəlxalq insan hüquqları qanunlarına uyğun olana qədər dayandırılmalıdır. Müllərlərinin tərk etmək istəməyən ev sahiblərinin gələcəkdə müllərlərdən çıxarılması prosesinin onların təhlükəsizliyinə təminat və ləyaqətinə hörmət əsasında həyata keçirilməlidir. Dövlətin özünüküləşdirilməsi müllərlə ödənilən kompensasiyalar ədalətli və müstəqil qiymətləndirmə ilə müəyyən olunmaqla hər əmlakın bazar dəyəri əsasında olmalıdır.

Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşları, o cümlədən əsas hökumətlər və çoxtərəfli inkişaf bankları müllərlin məcburi özünüküləşdirilməsi və məcburi köçürülmələr ilə bağlı Azərbaycan hökumətinin apardığı kampanyanın dayandırılmasını və gələcəkdə baş verəcək halların yerli və beynəlxalq qanunlara hörmət əsasında olacağını təkid etməlidirlər.

Ev sahiblərinin və sakinlərin şikayətini araşdırmaq üçün və eləcə də, evlərini və öz əşyalarını itirən insanlara hökumətin təklif etdiyi kompensasiyanın yenidən qiymətləndirilməsi məqsədiylə təcili olaraq ədalətli və şəffaf mexanizm yaradılması haqda Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşları hökumətə müraciət etməlidirlər.

Reyhan Huseynova adlı bina sakinin pəncərəsindən Heydər Əliyev Sarayının arxasındakı tikinti meydançasının görüntüsü. Hökumət qurumları tərəfindən Huseynovaya bildirilib ki, onun yaşadığı bina yaxın vaxtlarda, lakin qeyri dəqiq tarixdə söküləcək. Hökumətin təklif etdiyi kompensasiya ilə razılaşmadyan Huseynova öz evində hələ də yaşamağa davam edir və hesab edir ki, təklif olunan kompensasiyanın məbləği onun yenidən təmir olunan evinin dəyərinə uyğun deyil.

© 2012 Human Rights Watch

Bakının mərkəzində Heydər Əliyev Sarayının arxasında dağıdılan bir ev. Maşın dayanacağı, park və dəbdəbəli evlərin tikintisini nəzərdə tutan Bakı bələdiyyəsinin proqramı çərçivəsində Azərbaycan hökuməti çoxlu sayda ailələri öz evlərindən çıxartmış və onlara ədalətli kompensasiya ödəməməmişdir.

© 2011 IRFS

Bakının mərkəzində Heydər Əliyev Sarayının arxasında dağıdılan bir ev. Azərbaycanın hökumət qurumları Bakı şəhərinin bu və digər ərazilərində sakinlərin yaşamağa davam etdiyi bir çox binaları sökməyə başlamışdır.

© 2011 IRFS

Bakının mərkəzində Neftçilər küçəsi 61 ünvanında dağıdılmış bir bina. Sakinlərin içində yaşamağa davam etdiyi binanı fəhlələr ağır texnikadan istifadə edərək sökülməsini icra etmişdilər. Ərazidə ticarət mərkəzinin tikilməsi məqsədiylə 2011-ci ilin iyun ayında binanın son sakinləri məcburi çəkildə evlərindən çıxardılmışdır.

© 2011 IRFS

ƏSAS TÖVSIYYƏLƏR

BAKI ŞƏHƏR İCRA HAKIMIYYƏTİNƏ VƏ ƏMLAK MƏSƏLƏRİ DÖVLƏT KOMITƏSİ DƏ DAXİL OLMAQLA AZƏRBAYCAN HÖKÜMƏTİNƏ

- Müllərin dövlət tərəfindən məcburi özünüküləşdirilməsinin, sökülməsinin və məcburi köçürülmələrin ədalətli və şəffaf icra təminatına qədər və prosesin yerli və beynəlxalq qanunlara uyğunluğu təmin olunana qədər bu işlər dayandırılmalıdır.
- Müllərini tərk etmək istəməyən ev sahiblərinin gələcəkdə müllərindən çıxarılması prosesini yalnız Azərbaycanın yerli qanunlarına və beynəlxalq qanunlara uyğunluğu əsasında olmalıdır. Ola biləcək hər hansı məcburi çıxarılma məhkəmənin qərarı ilə tənzimlənəli və evindən çıxarılan insanların təhlükəsizliyinin tam təmin olunması və ləyaqətinə tam hörmət əsasında həyata keçirilməlidir. İnsanların içində yaşamağa davam etdiyi evləri hökumət heç bir halda uçurmağa və dağıtmağa başlamamalıdır.
- Öz ev və əşyalarını itirənlər üçün təklif edilmiş kompensasiya yenidən bir daha qiymətləndirilməlidir.
- Müllərin sökülməsini və müllərdən çıxarılmaları icra edərkən bütün özəl mülkiyyətin qorunması təmin edilməlidir.
- Müllərin dövlət tərəfindən məcburi özünüküləşdirilməsinin hüquqi əsasları haqqında, icra ediləcəyi vaxt haqqında, ev sahiblərinə təklif olunan kompensasiya və yeni yaşayış yerlərinə köçürülmələri ilə bağlı seçim imkanı barədə və qərardan şikayət etmək haqqında mülkiyyətini itirə biləcək ev və mülk sahiblərinə aydın və müfəssəl məlumatların verilməsi təmin edilməlidir. Bu məlumatlar vaxtli-vaxtında təqdim olunmalıdır.
- Məcburi özünüküləşdirilmədən ziyan çəkən bütün mülk sahiblərinə narazılıqlarının dəqiq və şəffaf araşdırılması və hüquq-müdafiə müstəvisində həll olunması məqsədi ilə onların səmərəli şikayət mexanizminə çatımı təmin edilməlidir.
- Məcburi özünüküləşdirilmiş müllər üçün ev sahiblərinə təklif olunan kompensasiyanın qanunlara əsaslanaraq ədalətli və şəffaf olması təmin edilməlidir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BAŞ PROKURORLUĞUNA

- Söküntü və məcburi özünüküləşdirilmə hallarının açıq şəkildə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, milli qanunvericiliyini və beynəlxalq insan hüquqları qanunlarını pozduğunu nəzərə alaraq, Bakının mərkəzi hissələrində bu işlərin nəyə görə bu hesabatda da təsvir olunduğu kimi icraatına icazə verilməsinə dair müstəqil istintaq araşdırmasına başlanılmalıdır.

AVROPA YAYIM BIRLIYINƏ

- Bakı Kristal Zalı yaxınlığında məcburi özgəninkiləşdirilmə, uçurulma və məcburi köçürülmələrlə bağlı edilən bütün şikayətlərin çevik və ədalətli həllinə nail olmaq üçün Azərbaycan hökumətinə müraciət edilməlidir.
- Bakı Kristal Zalı ətrafında aparılan işlər də daxil olmaqla “Eurovision” musiqi yarışmasına ev sahibliyi edəcək Azərbaycanda görülən hazırlıqların bundan sonra digər insan hüquqları pozuntularına səbəb olmayacağı təminatı ilə bağlı Azərbaycan hökumətinə müraciət edilməlidir.

AVROPA YAYIM BIRLIYI ÜZVLƏRİNƏ

- Bakı Kristal Zalı ətrafında aparılan məcburi özgəninkiləşdirmə, köçürmə və söküntü hallarının Eurovision Mahnı Müsabiqəsinə kölgə salması riskini əsas tutaraq Azərbaycan hökuməti ilə aydınlaşdırılma aparılması və dayandırılması üçün Avropa Referens Qrupu da daxil olmaqla Avropa Yayım Birliyinə müraciət edilməlidir.

AVROPA BIRLIYININ AYRI-AYRI ÖLKƏLƏRİ VƏ AMERIKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARI DA DAXİL OLMAQLA AZƏRBAYCANIN İKITƏRƏFLİ TƏRƏFDAŞLARINA

- Müllərin məcburi özgəninkiləşdirilməsinin, sökülməsinin və məcburi köçürülmələrin ədalətli və şəffaf icra təminatına qədər və prosesin yerli qanunlara və Azərbaycanın beynəlxalq insan hüquqları öhdəliklərinə uyğunluğu təmin olunana qədər dayandırılması təkid edilməlidir.
- Bu narahatçılıqları aradan qaldırılmasını Avropa Birliyi ilə inkişaf edən münasibətlər, o cümlədən Assosiativ Saziş çərçivəsində və ABŞ-dan göstərlən yardım və dərinləşən əməkdaşlıq kontekstində Azərbaycan hökumətindən açıq tələb edilməlidir.

“HƏR ŞEYİMİ ƏLİMDƏN ALDILAR”

Azərbaycan Paytaxtında Məcburi Köçürülmələr, Mülklərin Qeyri-Qanuni Özgəninkiləşdirilməsi və Sökülməsi

2008-ci ildən başlayaraq Azərbaycanda hökuməti paytaxt Bakı şəhərinin yenidən qurulması ilə bağlı geniş proqramın icrasına başlamışdır. Bu proqramın icrası dönməndə, hökumət yüzlərlə evi qanunsuz olaraq özgəninkiləşdirərək uçurmuş və ev sahiblərini məcburi şəkildə evlərindən çıxardaraq onların hüquqlarını pozmuşdur.

Zərərkən ev sahibləri ilə aparılan müsahibələr əsasında ərsəyə gələn “*Hər Şeyimi Əlimdən Aldılar*” adlı bu hesabatda Azərbaycanın hökumət qurumlarının heç bir xəbərdarlıq etmədən və ya gecə yarısında çoxlu sayda ailələri evlərindən çıxarması, sakinlərin evlərini uçurması və onların şəxsi əşyalarına ziyan vurmaları hallarından bəhs edilir.

Bəzi hallarda hökumət qurumları elektrik, su olmaqla göstərilən kommunal xidmətləri dayandırmış və evləri yarasız hala salaraq orada yaşamağa davam etməyi qeyri-mümkün etməklə hökumət ev sakinlərini məcbur edir ki, evlərini tərk etsinlər.

Hesabatda həmçinin hökumət tərəfindən sökülən evlərin bir çoxunun şəhərin yaxşı və tərcih olunan ərazilərində yerləşməsinə baxmayaraq, bu mülklərin uçurulması müqabilində ev sahiblərinə mülklərinin gerçək dəyərində uyğun olan ədalətli kompensasiya ödənilməməsi hallarından bəhs olunur. Hesabat həm də hüququ tapdanan fərdlər üçün səmərəli hüquqi qiymətləndirmə və ya hüquqi vasitələrin mövcud olmadığına dair məsələləri nəzərə çatdırır.

Bayıl qəsəbəsi bu hesabatda bəhs olunan dörd ərazidən biridir. Bayraq Meydanı və 2012 Eurovision Musiqi Musabiqəsinin keçiriləcəyi Bakı Kristal Zalı bu qəsəbənin dəniz sahilinə tərəf olan istiqamətdədir.

Human Rights Watch təşkilatı Azərbaycan hökumətindən tələb edir ki, mülklərin özünüküləşdirilməsi, sökülməsi və məcburi köçürülmə halları bu prosesin yerli və beynəlxalq qanunlara uyğunluğu təmin olunana qədər dayandırılmalıdır.

Bakının mərkəzində söküntü və məcburi özünüküləşdirilmə hallarının açıq şəkildə Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyini və beynəlxalq insan hüquqları qanunlarını pozduğunu nəzərə alaraq, Bakının mərkəzi hissələrində bu işlərin nəyə görə icraatına icazə verilməsinə dair Baş Prokurorluq müstəqil istintaq araşdırmasına başlamalıdır.

Alov Qüllələri Bakıdakı yeni tikililərin simvoluna çevrilib.

© 2011 Şəxsi foto